

ALZHEIMEROVA BOLEST

Iako je prošlo sto godina otkako je njemački psihijatar i neurolog dr. Alois Alzheimer po prvi puta opisano bolesnicu čija je bolest kasnije ponijela njegovo ime, Alzheimerova bolest (AB) i dan danas nesmanjeno plijeni pažnju kako stručnjaka tako i laika, jer i nadalje predstavlja enigmnu suvremene medicine. Stoljeće kasnije AB i ostali oblici demencije pogađaju 24 milijuna ljudi u svijetu. Međutim, najviše zabrinjava činjenica što ta brojka vrlo brzo raste. Prema podacima objavljenim 2005. godine, u eminentnom medicinskom časopisu «Lancet», u skoroj budućnosti, prvenstveno zbog produljenja ljudskog vijeka, slijedi nam neminovna epidemija demencije, pa se tako slikovito govori o pojavi jednog novog slučaja demencije u Svijetu svakih sedam sekundi. Znanstvene procjene govore da bi do 2020. godine u Svijetu moglo biti 43 milijuna oboljelih, a do 2040. godine čak 81 milijun oboljelih od demencije. Procjenjuje se da u Hrvatskoj danas ima oko 80.000 oboljelih od demencije i da će ta brojka dakako rasti, kao i drugdje. Ova brojka temelji se na izračunu da ova bolest zahvaća 10% osoba starijih od 65 godina, a prema podacima (od 04.12.2006. godine) u Hrvatskoj je tada bilo 806 070 osoba starijih od 65 godina s pravom na zdravstvenu zaštitu.

AB je prvenstveno bolest mozga, ona svojim napredovanjem dovodi do demencije, a što znači do gubitka pamćenja, poremećaja mišljenja, te promjena u ponašanju i osobnosti bolesnika. Demenciju uzrokuje najčešće AB (u oko 60% slučajeva), a zatim slijede vaskularna demencija, bolest Lewyjevih tjelešaca, frontotemporalna demencija i još mnogi drugi (ali znatno rjeđi) uzroci. Iako se AB može (rijetko) javiti i kod mlađih ljudi, ona je tipična bolest starije populacije, pa se tako znatno češće javlja nakon 65. godine života uz naznaku da njena pojavnost bitno raste s porastom životne dobi pojedinca. Tako se navodi da više od 4% opće populacije u dobi od 65 godina boluje od AB, dok u dobi od 90 godina ta brojka znatno prelazi 50%.

U suvremenom svijetu, zbog boljih ekonomskih uvjeta, višeg standarda, bolje prehrane, iskorjenjivanja mnogih infektivnih bolesti, smanjenja novorođenačke smrtnosti i brojnih drugih razloga životni vijek stanovništva se svugdje znatno produljio. No s tim u vezi, svugdje je i porastao broj oboljelih od demencije. AB i druge demencije utječu prvenstveno na kvalitetu života oboljelih, ne toliko na duljinu njihovog života, te stoga već sada predstavljaju prvorazredni javno-zdravstveni problem. Naime, neposredni

troškovi njege oboljelih od AB u suvremenom svijetu prelaze zajedničke troškove oboljelih od srčanih bolesti, raka i moždanog udara. Strukture vlasti u mnogim zemljama, uključujući i Hrvatska, nisu dovoljno svjesne nadolazeće epidemije demencije u skoroj budućnosti, pa bi im se moglo desiti da potpuno nespremne dočekaju ovu pošast 21. stoljeća. Potrebno je znatno veće ulaganje svjetske zajednice u temeljno istraživanje AB, radi pronalaska adekvatnog liječenja, no isto tako je potrebno pripremiti postojeće zdravstvene i socijalne sustave za osiguranje kvalitetne skrbi za svakog bolesnika.

Unatoč brojnim novim spoznajama o AB još uvijek nije rasvijetljen uzrok nastanka AB, nije nam poznata adekvatna prevencija ove bolesti, a postojeće liječenje još uvijek je samo simptomatsko, tj. djeluje na usporavanje simptoma bolesti i odgodu težih faza bolesti. Ipak se svi slažu da je ove lijekove potrebno primijeniti u ranoj fazi bolesti, jer će tada najbolje djelovati. Sada se u Svijetu rabi pet lijekova za AB, i to u različitim oblicima, a od toga su u Hrvatskoj registrirana samo dva (donepezil, memantin), no do sada su se premalo koristili, jer nisu bili na tzv. pozitivnoj listi HZZO-a tj. moralo ih se je kupovati. Postoje naznake da će se to u najskorijoj budućnosti promijeniti i da će (konačno) i hrvatski bolesnici koji boluju od AB moći dobiti ove lijekove (makar i djelomično) na teret zdravstvenog osiguranja - to je nešto za što se zalaže Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest, a isto bi predstavljao značajan korak u poboljšanju kvalitete života ovih bolesnika.

Svjetski dan Alzheimerove bolesti, koji se obilježava 21. rujna, dan je solidarnosti koji udružuje oboljele, njihove obitelji, njegovatelje, udruge i stručnjake u zajedničku misiju borbe protiv AB, odnosno borbe za dostojanstvo ovih bolesnika.

Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest, osnovana 1999. godine, punopravna je članica krovne međunarodne udruge za AB (Alzheimer's Disease International) od 2006. godine. Kao svoju primarnu zadaću stavila je pred sebe cilj podizanja svjesnosti o AB, te edukaciju njegovatelja i opće populacije o AB. U tu svrhu Udruga svake godine obilježava Svjetski dan Alzheimerove bolesti, te organizira brojne skupove, kao što je na pr. bio 3. hrvatski kongres o Alzheimerovoj bolesti na Brijunima 2006. godine, kojega su pohodili stručnjaci najrazličitijih profila, ali i zainteresirani laici. Već sada možemo, s ponosom, najaviti da će HUAB organizirati 4. hrvatski kongres o Alzheimerovoj bolesti, s međunarodnim sudjelovanjem, u Rovinju od 8. – 11. listopada 2008. godine.

Doc. dr. sc. Ninoslav Mimica, dr. med.

specijalist psihijatar zaposlen u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče

docent na Klinici za psihijatriju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

predsjednik Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest